

Канцеларија парламентарног
војног повјереника БиХ

Ured parlamentarnog
vojnog povjerenika BiH

OFFICE OF PARLIAMENTARY
MILITARY COMMISSIONER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Broj:
Sarajevo, 28. 1. 2022.

ZASTUPNIČKI DOM
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH

DOM NARODA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

H

PRIMLJENO: 28-01-2022			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Radni broj	Broj priloga
05/3-37-4	146	121	

Predmet: Izvješće o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2021. godinu

Poštovani,

Sukladno članku 5. stavak (1) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", 51/09) u privitku vam dostavljamo Izvješće o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2021. godinu.

S poštovanjem,

Dostavljeno:

- naslovu
- a/a

**IZVJEŠĆE O RADU PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA
BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2021. GODINU**

SARAJEVO, SIJEČANJ 2022.

Sadržaj

Poglavlje I. Uvodna riječ parlamentarnog vojnog povjernika BiH.....	1
Poglavlje II. Aktivnosti Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH.....	3
Odjeljak A. Postupanje povodom pritužbi.....	3
1. Pritužbe u vezi s primjenom epidemioloških mjera u uvjetima pandemije uzrokovane virusom SaRS COV-2.....	4
2. Pritužbe koje se odnose na obavljanje dužnosti drugog ustrojstvenog mjesta.....	5
3. Obavljanje stražarske i čuvarske službe.....	7
4. Pritužbe koje se odnose na postupak umirovljenja djelatnih vojnih osoba.....	8
5. Pitanje ravnopravnosti žena u sustavu Oružanih snaga BiH.....	9
6. Ostale pritužbe.....	11
Odjeljak B. Pružanje pravne pomoći.....	15
Odjeljak C. Najavljeni i nenajavljeni posjeti jedinicama i zapovjedništvima Oružanih snaga BiH.....	16
1. Najavljeni posjet zapovjedništvu 5. pješačke brigade Oružanih snaga BiH u Tuzli.....	16
2. Najavljeni posjet Zapovjedništvu logistike Oružanih snaga BiH u Doboju.....	18
Poglavlje III. 13. Međunarodna konferencija ombudsmana za oružane snage.....	21
Poglavlje IV. Ostale aktivnosti koje je vojni povjerenik realizirao u 2021. godini.....	22

POGLAVLJE I.

UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH

U skladu s člankom 5. stavak (1) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), parlamentarni vojni povjerenik Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: vojni povjerenik) podnosi Parlamentarnoj skupštini BiH Izvješće o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2020. godinu.

Shodno članku 1. stavak (2) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH, pozicija vojnog povjerenika uspostavljena je s ciljem jačanja vladavine prava, zaštite ljudskih prava i sloboda djelatnih vojnih osoba i kadeta u Oružanim snagama BiH i Ministarstvu obrane BiH, kako je to zajamčeno Ustavom BiH i međunarodnim sporazumima u njegovom dodatku. Vojni povjerenik neovisno je tijelo Parlamentarne skupštine BiH s nadležnošću za: a) istraživanje specifičnih pitanja po uputi Parlamentarne skupštine BiH i Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH. Upute se mogu izdati samo ako se pitanje ne razmatra u okviru djelovanja Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH, a vojni povjerenik može i sâm zatražiti da Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost BiH izda uputu za istraživanje specifičnih pitanja; b) poduzimanje aktivnosti na osnovi vlastite procjene kada u provođenju svojih nadležnosti dobije informacije od članova Parlamentarne skupštine BiH ili razmatranjem pritužbi vojnih osoba i kadeta, te na bilo koji drugi način uoči okolnosti koje upućuju na povredu ljudskih prava i sloboda vojnih osoba i kadeta.

Pravni okvir djelovanja vojnog povjerenika utvrđen je člankom 1. stavak (3) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), u kojem je navedeno:

Na sva pitanja organiziranja i upravljanja te druga pitanja bitna za rad vojnog povjerenika čija je pozicija uspostavljena ovim zakonom i odnosa prema pravnim i fizičkim osobama, u mjeri u kojoj nisu propisana ovim zakonom, primjenjuju se Zakon o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine i Zakon o upravi.

Shodno navedenoj odredbi, pravni okvir djelovanja vojnog povjerenika čine: Zakon o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), Zakon o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13 i 19/16), Zakon o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17) te Poslovnik o radu parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 8/10).

Polazeći od stava izraženog u Preporuci Parlamentarne skupštine Vijeća Europe, broj 1742/2006 (Ljudska prava pripadnika Oružanih snaga, čl. 2. i 4.) da su „...pripadnici oružanih snaga građani u uniformi koji moraju uživati jednaka temeljna prava, uključujući i ona iz Europske konvencije o ljudskim pravima i revidirane Europske socijalne povelje, i jednaku zaštitu svojih prava i dostojanstva kao svaki drugi građanin u granicama nužnosti vojne službe“, vojni povjerenik je,

djelujući povodom pritužbi djelatnih vojnih osoba i na osnovi posjeta zapovjedništvima i jedinicama Oružanih snaga BiH, nastojao utjecati na Ministarstvo obrane BiH i nadležne u sustavu Oružanih snaga BiH da pristupe otklanjanju uočenih povreda ljudskih prava.

Tijekom izvještajnog razdoblja, Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH imao je profesionalnu suradnju s Ministarstvom obrane BiH, Zajedničkim stožerom Oružanih snaga BiH (u daljnjem tekstu: Zajednički stožer OSBiH) i Generalnim inspektoratom Ministarstva obrane BiH (u daljnjem tekstu: Generalni inspektorat). Također, treba spomenuti i dobru suradnju s Institucijom ombudsmana za ljudska prava BiH koja se ostvaruje razmjenom predmeta shodno nadležnosti jedne i druge institucije za njihovo rješavanje, a s ciljem unaprjeđenja kvalitete zaštite ljudskih prava i sloboda.

Na kraju, vojni povjerenik sa zadovoljstvom ističe izuzetnu suradnju sa Zajedničkim povjerenstvom za odbranu i sigurnost Parlamentarne skupštine BiH, te Zajedničkim povjerenstvom za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH.

Poseban segment rada vojnog povjerenika i u ovom izvještajnom razdoblju bilo je praćenje epidemioloških mjera provedenih na lokacijama Oružanih snaga BiH s ciljem zaštite zdravlja djelatnih vojnih osoba u okolnostima pandemije izazvane virusom SARS COV-2.

Od donošenja Odluke Vijeća ministara BiH o proglašenju nastanka stanja prirodne ili druge nesreće na teritoriju Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 18/20) Ministarstvo obrane BiH i Oružane snage BiH poduzele su sve potrebne epidemiološke mjere kako bi se zaraza među djelatnim vojnim osobama svela na najmanju moguću mjeru. Posebno su svoj doprinos dali medicinski i sanitetski timovi u sklopu zapovjedništava i jedinica, a značajno je bilo otvaranje još jedne opremljene ambulante u okviru Oružanih snaga BiH.

POGLAVLJE II.

AKTIVNOSTI UREDA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BOSNE I HERCEGOVINE

Odjeljak A. Postupanje povodom pritužbi

U kontekstu provođenja parlamentarnog nadzora nad radom i drugih pitanja iz područja zaštite ljudskih prava i sloboda vezanih uz vojne osobe i kadete u Oružanim snagama BiH i Ministarstvu obrane BiH, svaka djelatna vojna osoba ili kadet u Oružanim snagama BiH ima pravo neposredno kontaktirati s vojnim povjerenikom i podnijeti pritužbu. U izvještajnom razdoblju najveći broj postupaka i istraga otvoren je na temelju pritužbi djelatnih vojnih osoba (u daljnjem tekstu: DVO). Osim postupanja povodom pritužbi, vojni povjerenik ovlašten je postupati po službenoj dužnosti kada u provođenju svojih nadležnosti dobije informacije ili uoči okolnosti koje upućuju na povredu ljudskih prava i sloboda djelatnih vojnih osoba i kadeta.

U 2021. godini zaprimljen je manji broj pritužbi djelatnih vojnih osoba i iz dva razloga:

1. obustavljeno je sudjelovanje pripadnika Oružanih snaga BiH i Mirovnoj misiji u Islamskoj Republici Afganistan. Iz ovoga područja do sada je u prosjeku bilo oko 15 pritužbi na postupak izbora kandidata za sudjelovanje u pojedinim rotacijama,
2. preventivnim djelovanjem u postupku praćenja realizacije natječajne procedure za prijem u Oružane snage BiH, a što je detaljnije opisano u nastavku ovog izvješća, smanjen je broj pritužbi za oko 20, koliko ih je ranije u prosjeku bilo.

Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH u 2021. godini djelovao je u 49 postupaka pokrenutih povodom pritužbi djelatnih vojnih osoba i u 30 postupaka pokrenutih povodom zahtjeva za pružanje pravne pomoći, što je ukupno 79 postupaka.

U izvještajnom razdoblju postupci povodom pritužbi i zahtjeva za pružanje pravne pomoći okončani su u 73 predmeta, dok su postupci u ostalim predmetima u tijeku.

U 2021. godini najveći broj postupaka u Uredu vojnog povjerenika BiH vođen je u sljedećim područjima:

1. **pritužbe u vezi s primjenom epidemioloških mjera u uvjetima pandemije uzrokovane virusom SARS COV-2**
2. **pritužbe koje se odnose na obavljanje dužnosti drugog ustrojstvenog mjesta,**
3. **obavljanje stražarske i čuvarske službe**
4. **pritužbe koje se odnose na postupak umirovljenja djelatnih vojnih osoba**
5. **pitanje ravnopravnosti žena u sustavu Oružanih snaga BiH**
6. **ostale pritužbe.**

1. Pritužbe u vezi s primjenom epidemioloških mjera u uvjetima pandemije uzrokovane virusom SARS COV-2

Ministarstvo obrane BiH i Oružane snage BiH su za vrijeme održavanja tečajeva, obuka kadeta, priprema jedinica za odlazak u mirovne misije i dočeka jedinica iz misija provodili propisane epidemiološke mjere i testiranja djelatnih vojnih osoba s ciljem zaštite njihovog života i zdravlja. Međutim, s obzirom na način ustrojstva i rada Oružanih snaga BiH, unatoč poduzetim epidemiološkim mjerama, tijekom izvještajnog razdoblja zaražene su 864 osobe, dok je, nažalost, od posljedica zaraze koronavirusom preminulo pet pripadnika Oružanih snaga BiH. Od ukupnoga broja zaraženih, većina je bila u kontaktu s virusom u obiteljskom okruženju, dok je transmisija među pripadnicima Oružanih snaga BiH na lokacijama na kojima su raspoređeni bila minimalna.

U vezi s ovim pitanjem, vojnom povjereniku obratili su se polaznici zapovjedno-stožernog tečaja u Zapovjedništvu za obuku i doktrinu (ZOiD) u Travniku, ističući da zapovjednici ne poštuju Naredbu načelnika Zajedničkog stožera OSBiH od 12. 1. 2021., prema kojoj je određeno da se navedeni tečaj realizira kombinacijom *online* i klasične metode.

Naime, kako je navedeno u pritužbama, "nadređeni ne žele izvršiti Naredbu i omogućiti *online* nastavu, iako postoje tehnički uvjeti za istu. Ovakvim postupkom izravno se ugrožava zdravlje polaznika tečaja, jer se u učionicima i smještajnim prostorima ne poštuju epidemiološke mjere u cilju sprječavanja širenja zaraze uzrokovane virusom SAR-COV-2. Istodobno, polaznici tečaja vikendom odlaze kućama, te se po njihovom povratku u vojama povećava mogućnost zaraze."

Vojni povjerenik zatražio je od Generalnog inspektorata MOBiH utvrđivanje činjenice povodom iznesenih navoda, te ujedno i očitovanje rukovodnog kadra ZOiD-a.

Na temelju prikupljenih dokaza utvrđeno je da se na lokaciji ZOiD-a primjenjuju sve epidemiološke mjere utvrđene internim aktima i odlukama kriznih stožera po mjestu razmještaja lokacije.

Utvrđeno je da je izvođenje nastave organizirano u kombiniranom modelu, u opsegu u kojem to sam proces obuke i obrazovanja dozvoljava. U trenutku provođenja istrage utvrđeno je da je epidemiološka situacija na lokaciji bila povoljna, da se ona intenzivno prati te da će se u slučaju pogoršanja odmah reagirati u cilju zaštite ljudi. U ovom dijelu istaknuto je da su djelatne vojne osobe inzistirale na tome da se obuka odvija samo po *online* modelu, što s aspekta kvalitete obuke i usavršavanja nije moglo biti realizirano.

Vojni povjerenik na temelju istraga i obilaska lokacija konstatira da su se nadređeni u procesu provođenja obuka i tečajeva, ne samo u ZOiD-u već i na drugim lokacijama, krajnje odgovorno odnosili prema propisanim epidemiološkim mjerama, te su ulagani maksimalni naponi u pogledu reorganizacije rada kako bi se mogućnost širenja virusa SARS COV-2 među plaznicima obuka i tečajeva svela na najmanju moguću mjeru.

Također, vojni povjerenik zaprimio je i pritužbu skupine djelatnih vojnih osoba koje su bile u karanteni na lokaciji vojarnice "Rajlovac" pred upućivanje u operaciju potpore miru, među kojima su se pojavili simptomi infekcije virusom SARS COV-2.

Nakon provođenja istrage utvrđeno je da je kod nekoliko osoba potvrđena prisutnost virusa SARS COV-2 te je odlučeno da cijela rotacija ostaje u karanteni do ozdravljenja zaraženih i isteka razdoblja inkubacije, nakon čega je cijela rotacija upućena u operaciju potpore miru.

2. Pritužbe koje se odnose na obavljanje dužnosti drugog ustrojstvenog mjesta

I u ovom izvještajnom razdoblju, iako u znatno manjem broju, vojni povjerenik zaprimao je pritužbe djelatnih vojnih osoba koje su, pored dužnosti svojih ustrojstvenih mjesta, dodatno obavljali dužnosti drugih ustrojstvenih mjesta dulje od 30 dana na temelju usmenih naredbi nadređenih. Pritom za svoj angažman nisu imali pismenu naredbu te, shodno tome, nisu mogli ni ostvariti naknadu u skladu s člankom 64. stavak (2) Zakona o službi u OSBiH.¹

U obrazloženjima odgovornih iz Ministarstva obrane BiH ističe se da podnositelji pritužbe ne mogu biti imenovani za vršitelje dužnosti jer ne ispunjavaju uvjete, pa shodno tome ni ostvariti pripadajuću naknadu. Naglašava se da dočasnik ne može biti imenovan za vršitelja dužnosti na ustrojstvenom mjestu časnika, da se *vršitelj dužnosti može odrediti za ustrojstveno mjesto istog, neposredno višeg ili nižeg čina*, ali ne može dva čina više od osobnog čina. Ovaka stav je sukladan sa zakonskim i podzakonskim aktima. **Ali, nesporna je činjenica da sve ove osobe, iako ne mogu biti određene za vršitelja dužnosti, na temelju usmene naredbe mjesecima, pa i godinama obavljaju te dužnosti, a pritom im se uskraćuje pravo na bilo kakav vid naknade ili nagrade. Iako je predviđeno da se protiv odgovornih osoba koja postupe mimo propisa u pogledu imenovanja vršitelja dužnosti pokrene stegovni postupak, do sada nije proveden niti jedan stegovni postupak.**

Posebno se izdvaja predmet S. S., u vezi s kojim je vojni povjerenik izdao Preporuku broj: UP1/05/3-37-3-94/19 od 28. 2. 2020., koja obavlja dodatne poslove drugog radnog mjesta dulje od tri godine bez ikakve naknade. Vojni povjerenik je u više navrata tražio informacije i inzistirao da se imenovanoj dodijeli njezino pravo, što su odgovorni iz Ministarstva obrane BiH odbijali pravdajući to administrativnim procedurama.

Ministarstvo obrane BiH očitovalo se da ne može provesti Preporuku vojnog povjerenika u pogledu postavljenja imenovane za vršitelja dužnosti. Međutim, vojni povjerenik posebno naglašava kako je u Preporuci istaknuo da *vojni povjerenik ne preudicira niti određuje model na koji će se ostvariti financijsko pravo imenovane u cjelokupnom vremenskom razdoblju u kojem je obnašala dužnost*, tim prije što za svoj rad nije dobila bilo kakav vid novčane nagrade, te se barem na taj način valorizirao njezin angažman na poslovima drugog radnog mjesta.

Generalni inspektorat MOBiH dostavio je Informaciju broj: IGAR 05-03-32-1-180-11/21 od 13. 12. 2021., u kojoj je utvrdio prijedlog da 6. pješačka brigada OSBiH razmotri eventualno predlaganje imenovane za novčanu nagradu primjenom odredbe članka 3. stavka (3) i članka 4. Pravilnika o novčanoj nagradi zaposlenima u Ministarstvu obrane BiH i Oružanim snagama BiH, broj: 10-02-3-4270/10 od 29. 9. 2010., a u vezi s točkom 7. a) i b) Smjernica za postupanje za ostvarivanje prava djelatnih vojnih osoba na plaću i druga primanja po osnovi članka 64. Zakona o službi u OSBiH broj: 10-34-3-1315-16/19 od 11. 9. 2019.

¹ "(2) Prava iz stavka (1) ovog članka imaju i djelatne vojne osobe koja obavljaju dužnost, odnosno zamjenjuju odsutnu vojnu osobu, ako obavljanje dužnosti odnosno zamjena traje više od 30 dana."

Međutim, vojni povjerenik u vezi s predmetnim pitanjem posebno želi dati osvrt na izneseni stav nadležnih, u kojem je navedeno:

(...) članak 64. Zakona o službi u OSBiH, a u vezi s člankom 138. Zakona o službi u OSBiH daju jasan okvir primjene prava koja pripadaju vršitelju dužnosti. U konkretnom slučaju, prava iz članka 64. Zakona o službi u OSBiH mogu konzumirati samo i isključivo osobe koje obavljaju dužnost ustrojstvenog mjesta koji generira povoljnija prava za tu osobu, što u ovom predmetu nije slučaj.

Imenovana je satnica i postavljena je na ustrojstveno mjesto satnika, dakle prima plaću satnika, ona je pored svoje dužnosti obavljala i gore navedenu dužnost ustrojstvenog mjesta narednika. Iz prethodne rečenice vidljivo je i opće poznato da je plaća satnika povoljnija od plaće narednika, te u tom smislu nije moguće primijeniti niti jedan od ova dva članka u ovom predmetu.

Teoretski, imenovana je mogla biti određena za vršitelja dužnosti nižeg ustrojstvenog mjesta – ustrojstveno mjesto narednik, ali bi shodno članku 138. stavak (6) Zakona o službi u OSBiH zadržala status i prava svog prethodnog ustrojstvenog mjesta – ustrojstveno mjesto satnika, jer je ono za nju povoljnije, te je u tom smislu izrada naredbe MOBiH nepotrebna, a pogotovu što je već ASOP²-om jedinice propisano da u slučaju odsutnosti imenovana pored svoje dužnosti obavlja i dužnost dočasnika za materijalno-financijsko poslovanje ujedno blagajnik.

Vojni povjerenik smatra da su ovako zauzet stav i tumačenje u suprotnosti sa stavkom (2) članka 64. Zakona o službi u OSBiH, pri čemu se, cijeneći strogu vojničku hijerarhiju u radnim kolektivima kakav su Oružane snage BiH, ne smije zanemariti činjenica da se odbijanje naredbe nadređenih sankcionira provođenjem stegovnog postupka. Na ovu činjenicu je vojni povjerenik skretao pozornost u svim preporukama izdanim u vezi s pitanjima obavljanja dodatnih poslova drugog radnog mjesta. Neprihvaljivo je da vojne osobe koje odgovorno obavljaju dodatne poslove drugog ustrojstvenog mjesta, na temelju usmenih naredbi, zbog toga snose i negativne posljedice u obliku višegodišnjeg dokazivanja i traženja svojih ostvarenih prava.

Članak 64. stavak (2) normativno je postavljen kao iznimka od pravila (naknada za vršitelja dužnosti) te je u njemu navedeno:

"(2) Prava iz stavka (1) ovoga članka imaju i djelatne vojne osobe koje obavljaju dužnost, odnosno zamjenjuju odsutnu vojnu osobu, ako obavljanje dužnosti odnosno zamjena traje više od 30 dana neprekidno."

Dakle, za ostvarivanje prava i naknade u smislu članka 64. stavka (2), a za osobe koje nisu obuhvaćene stavkom (1) u pogledu određivanja vršitelja dužnosti, jasno i nedvojbeno je utvrđeno da se moraju kumulativno ispuniti dva uvjeta:

1. da vojna osoba obavlja dužnost, odnosno zamjenjuje odsutnu vojnu osobu, pri čemu je termin vojna osoba neutralno određen i nije definiran vojnom hijerarhijom,
2. da zamjena traje više od 30 dana neprekidno.

² Administrativne standardne operativne procedure

Također, nedvojbeno je činjenica da S. S. istovremeno, bez ikakve naknade, obavlja poslove i dužnosti dva ustrojstvena mjesta dulje od tri godine, pa je krajnje neprihvatljivo navedeno tumačenje i obrazloženje, jer se radi o specifičnom slučaju. Vojni povjerenik ponovno naglašava da nije prejudicirao na koji će se način imanovanoj odrediti novčana naknada. Konstatirao je da imenovana stvarno obavlja dodatan posao, da to traje dulje od 30 dana te da pozivanje na *ASOP jedinice, prema kojem je propisano da u slučaju odsutnosti imenovana pored svoje dužnosti obavlja i dužnost dočasnika za materijalno-financijsko poslovanje ujedno blagajnik, u ovom slučaju nije prihvatljivo.*

Jasno je kako se svaka zamjena shodno ASOP-u odnosi na zamjenu do 30 dana, a nije postavljeno za trajnu kategoriju da se odsutna osoba zamjenjuje u neograničenom vremenu, jer u tom slučaju ne bi ni bilo potrebno posebno ustrojstveno mjesto.

Vojni povjerenik očekuje, s obzirom na smanjeni broj pritužbi, da će ovo sustavno pitanje biti u potpunosti riješeno na pravedan način spram vojnih osoba koje, izvršavajući naredbe, odgovorno obavljaju dodatne poslove drugih ustrojstvenih mjesta.

3. Obavljanje stražarske i čuvarske službe

Vojnom povjermiku obratila se skupina djelatnih vojnih osoba iznoseći primjedbe na navodnu sustavnu diskriminaciju nad vojnicima i dočasniciima koji obavljaju stražarsku službu u pogledu fonda stvarno odrađenih radnih sati i broja sati koji im se evidentiraju u službenim bazama podataka. U skladu s tim, diskriminacija se odnosi i na novčane prinadležnosti koje ostvaruju u jednom mjesecu.

U vezi s ovim pitanjem, vojni povjerenik zatražio je očitovanje od Ministarstva obrane BiH, kao i informaciju o tome u kojoj su fazi aktivnosti ovog ministarstva na rješavanju navedene problematike.

Naime, pitanje stražarske i čuvarske službe, zajedno s dužnošću obavljanja vojnih vježbi, jest sustavno pitanje na koje vojni povjerenik ukazuje dulje vrijeme i traži od Ministarstva obrane BiH da na pravedan način pronađe rješenje kako bi se ravnopravno rasporedio teret obavljanja službe za sve djelatne vojne osobe.

Ministarstvo obrane BiH u svome odgovoru, akt broj: 10-50-7456-6/21 od 22. 3. 2021., uz ostalo je istaknulo:

"Angažiranje ljudstva na stražarskoj službi ne može se smatrati diskriminacijom. Oružane snage BiH na temelju članka 410. Pravila službe OSBiH vode računa o ravnomjernom opterećenju ljudstva u odnosu na sve zadatke koje određene jedinice imaju.

Člankom 62. stavak (1) Zakona o službi u OSBiH određeno je da *djelatnoj vojnoj osobi pripada uvećanje osnovne plaće u iznosu od 20 %, s tim što ne ostvaruje pravo na naknadu za rad duži od zakonom određenog redovnog radnog vremena, za rad noću, za rad u dane državnih praznika, dežurstvo, kao ni za obveznu prisutnost i spremnost.*

Ni jedna djelatna vojna osoba ne ostvaruje pravo na naknadu za rad duži od zakonom određenog redovnog radnog vremena, za rad noću, za rad u dane državnih praznika, dežurstvo, kao ni za obveznu prisutnost i spremnost, tako da svim djelatnim vojnim osobama pripada uvećanje plaće od 20 %.

Također, člankom 5. stavak (2) Pravilnika o izmjeni i dopuni Pravilnika o ishrani u OSBiH u miru, broj: 11-02-3-2154-31/18 od 14. 11. 2018., u cilju poboljšanja statusa djelatnih vojnih osoba koje svakodnevno izvršavaju aktivnosti i zadatke u jedinicama i zapovjedništvima dulje od zakonom propisanih osam sati, utvrđeno je da *DVO-ima i civilnim osobama u službi u OSBiH koji izvršavaju aktivnosti i zadatke u jedinicama i zapovjedništvima, svakodnevno, duže od 8 sati a do 24 sata, pored novčane naknade za ishranu tijekom rada, prema Odluci VM o visini novčane naknade zaposlenima u institucijama BiH za ishranu tijekom rada, pripada pravo na besplatnu ishranu s pripadajućim objedima (ručak, večera i pripadajuća dopuna).*

S aspekta rješavanja pitanja naknade za obavljanje stražarke službe, vojni povjerenik posebno cijeni bitnim formiranje radne skupine za izradu prijedloga izmjena i dopuna Zakona o plaćama i naknadama u institucijama BiH i Odluke Vijeća ministara BiH o posebnim dodacima na plaću za djelatne vojne osobe u MO i OSBiH, pri čemu je u cilju financijskog poticaja za stražarsku službu planirano odrediti dodatak za obavljanje ove službe.

Vojni povjerenik pratit će rad navedene radne skupine, koja je formirana Odlukom broj: 10-02-2-817-1/21 od 2. 3. 2021., te će od Ministarstva obrane BiH kontinuirano tražiti informacije o radu i rezultatima radne skupine, kako bi se provodio parlamentarni nadzor nad njezinim aktivnostima.

4. Pritužbe koje se odnose na postupak umirovljenja djelatnih vojnih osoba

Vojni povjerenik zaprimio je više pritužbi koje su se odnosile na pitanje umirovljenja vojnih osiguranika u činu časnika i dočasnika koji su stekli uvjete za starosnu mirovinu, ali su i dalje u službi u OSBiH, pri čemu MOBiH nije poduzeo mjere za pokretanje zakonskog postupka njihovog umirovljenja.

Također, u pritužbama je posebno istaknuto kako je u MOBiH u tijeku izbor kandidata za vojno-diplomatsko predstavljanje BiH za razdoblje 2021. – 2024. U prijedlozima koji su iz MOBiH upućeni Predsjedništvu BiH, uz ostalo, uvršteni su kandidati koji su ispunili uvjete za starosnu mirovinu ili će za vrijeme trajanja mandata ispuniti te uvjete. Isti problem javlja se i prilikom izbora kandidata za odlazak u mirovne misije.

Vojni povjerenik je aktom od 22. 2. 2021. zatražio očitovanje Ministarstva obrane BiH u vezi s iznesenim primjedbama.

Prema saznanjima vojnog povjerenika BiH, Ministarstvo obrane BiH revidiralo je popise za sudjelovanje pripadnika OSBiH u vojno-diplomatskim predstavništvima BiH i s njih su skinute osobe koje ispunjavaju ili će u idućem razdoblju ispuniti uvjete za umirovljenje.

Također, 15. 4. 2021. Ministarstvo obrane BiH uputilo je Predsjedništvu BiH zahtjev za rješavanje statusa pripadnika OSBiH koji ispunjavaju uvjete za mirovinu.

U kontekstu ovog pitanja bile su i pritužbe na odluke Ministarstva obrane BiH o produljenju Ugovora o službi do 31. 12. 2021. osobama koje su ispunile uvjete za umirovljenje, za koje vojni povjerenik nakon

provođenja istrage nije utvrdio osnovanost. Svoje odluke Ministarstvo obrane BiH obrazložilo je potrebnama službe, pri čemu nisu utvrđeni elementi posredne ili neposredne diskriminacije spram podnositelja pritužbi.

5. Pitanje ravnopravnosti žena u sustavu Oružanih snaga BiH

Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH zaprimo je pritužbu pripadnica Oružanih snaga BiH koja se odnosi na diskriminaciju žena u postupcima imenovanja povjerenstava za unaprjeđenje djelatnih vojnih osoba u 2022. godini.

U vezi s tim je od Ministarstva obrane BiH zatražena dostava informacije o sljedećem:

1. je li točan podatak da u devet povjerenstava za unaprjeđenje djelatnih vojnih osoba u 2022. godini, formiranih Odlukom ministra obrane BiH broj: 10-34-3-56-49/21 od 29.11.2021., nije imenovana niti jedna žena,
2. je li prilikom imenovanja navedenih povjerenstava uzeta u obzir činjenica o zastupljenosti žena od 10 % u ukupnom broju djelatnih vojnih osoba u OSBiH,
3. koji je točan broj žena, djelatnih vojnih osoba, postavljen u odjelima personalnih poslova u Ministarstvu obrane BiH, Zajedničkom stožeru BiH, Zapovjedništvu za potporu, Operativnom zapovjedništvu i brigadama. Također, bitno je dostaviti i procentualno iskazan podatak o broju žena na navedenim poslovima u odnosu na muškarce.

Ministarstvo obrane BiH dostavilo je odgovor, broj: 10-50-2761-2/21 od 15. 12. 2021., u kojem je uz ostalo navedeno: *Zajednički stožer OSBiH dostavio je Prijedlog članova za osam povjerenstava za unaprjeđenje DVO-a u 2022. godini, te je tom prilikom imenovana jedna žena DVO, satnica Sušac Olivera (...)*. "..."Ministarstvo obrane BiH uvažilo je Prijedlog ZS OSBiH..."

U vezi s tim je vojni povjerenik zatražio od Zajedničkog stožera OSBiH dostavu informacije o tome zbog čega se prilikom upućivanja Prijedloga za sastav povjerenstava nije vodilo računa o ravnopravnoj zastupljenosti žena DVO-a u njima?

Zajednički stožer OS BiH, u svom odgovoru broj: 16-08-34-3-280-4/22, istakao je da je shodno prijedlozima potčinjenih zapovjedništava, poštujući nacionalnu zastupljenost, rodnu ravnopravnost i zastupljenost zapovjedništava, utvrdio prijedlog za formiranje osam povjerenstava za unaprjeđenje vojnih osoba u 2022. godini. Shodno propisanoj strukturi povjerenstava, nije bilo moguće predložiti žene u činu generalmajor i brigadni general jer ih nema u tim činovima, dok dvije žene, koliko ih ima u ličnom činu brigadira u OS BiH, nije bilo moguće predložiti jer su iste angažirane u sastavu Ministarstva obrane BiH, te je ministarstvo nadležno za njihovo predlaganje.

Nadalje, u sistemu OS BiH imaju dvije žene u ličnom činu pukovnik, od kojih je jedna angažirana na dužnosti inspektora, a druga na dužnosti u Centru za obuku u operacijama podrške miru, te nisu predložene od strane zapovjedništava. Iz ličnog čina bojnik i satnik predložena je jedna žena, dok u ličnom činu zastavnik I klase, također imaju samo dvije žene, koje nisu predložene od strane

zapovjedništava jer je jedna angažirana na dužnosti u vojnom orkestru, a drugoj prestaje služba s danom 15.2.2022.

Međutim, iako je u odgovoru Ministarstva obrane BiH istaknuto da je na razini ovog ministarstva usvojen Akcijski plan primjene UN-ove Rezolucije 1325 "Žene, mir i sigurnost" i Politika rodne ravnopravnosti u MOBiH, broj: 10-02-3-2420-4/19, kojom je definiran konkretan postotak popune ženama i izražen deklaratoran stav ministarstva u pogledu perspektive i tendencije nastavka uvažavanja rodne ravnopravnosti, u samom odgovoru moramo se osvrnuti na sljedeće:

1. na osnovi ukupnog brojnog stanja u Oružanim snagama BiH na dan 15. 12. 2021. - 8639, zasupljenost žena je 601, odnosno procentualno iskazano 6,96 %;
2. u kategoriji časnika ukupno je 98 žena, i to u činu brigadira (OF-5) dvije, u činu pukovnika (OF-4) dvije, u činu bojnika (OF-3) šest, u činu satnika (OF-2) 20, u činu poručnika (OF-1) 30 i u činu potporučnika (OF-0) 38;
3. u kategoriji dočasnika je 121 žena, pri čemu su u najvećem dočasničkom činu OR-9 (glavni narednik) zastupljene dvije žene, dok u kategoriji vojnika ima ukupno 382 žene;
4. sastav povjerenstava definiran je člankom 113. Zakona o službi u Oružanim snagama BiH³;
5. ne postoji mogućnost izbora žena u činu OF-7 (general-bojnik) i OF-6 (brigadni general) jer ih nema u tim kategorijama, dok u činovima OF-5 (brigadir) i OF-4 (pukovnik) imaju samo po dvije žene koje *nije preporučljivo niti funkcionalno angažirati na ovim aktivnostima radi mogućeg sukoba interesa, potreba i opsega poslova matičnih jedinica ili njihove specijalnosti*;

---

³ Članak 113. (Sastav povjerenstava za unaprjeđenje)

(1) Članove povjerenstva za unaprjeđenje imenuje ministar obrane.

(2) Povjerenstvo za unaprjeđenje ima pet članova. Predsjedatelj povjerenstva mora biti za najmanje dva čina viši u odnosu na osobu koja se razmatra za unaprjeđenje, a članovi povjerenstva za jedan čin viši.

(3) Povjerenstva se imenuju u sljedećem sastavu:

a) povjerenstva za unaprjeđenje vojnika (OR-2-OR-4) u sastavu:

1. OF-4 (predsjedatelj),
2. OF-3,
3. OF-2 (x 2),
4. OR-9.

b) povjerenstva za unaprjeđenje dočasnika (OR-5-OR-9) u sastavu:

1. OF-4 (predsjedatelj),
2. OF-3,
3. OF-2 (x 2),
4. OR-9.

c) povjerenstva za unaprjeđenje časnika (OF-1/poručnik-OF-3) u sastavu:

1. OF-5 (predsjedatelj),
2. OF-4 (x 4).

d) povjerenstva za unaprjeđenje časnika (OF-4-OF-5) u sastavu:

1. OF-7 (predsjedatelj),
2. OF-6,
3. OF-5 (x 3).

(4) Sva tri konstitutivna naroda, a po mogućnosti i predstavnik iz reda ostalih, zastupljena su u svakom povjerenstvu, a odluke svakog povjerenstva donose se jednoglasno.

6. u osam povjerenstava, ukupno 40 članova, imenovana je samo jedna žena, što je procentualno 2,5 % od broja članova, pa se u kontekstu *uvažavanja rodne ravnopravnosti* o ovom postotku trebalo voditi računa;
7. prilikom formiranja povjerenstava vodi se računa o *načelu stručnosti – potreba angažiranja u radu povjerenstava stručnih DVO-a koji imaju iskustvo rada u domeni personalnih poslova, korištenja specifičnih programa i baza podataka, koji svojim radom, razmatrajući kriterije i kandidate za unaprjeđenje, stvaraju produkte koji utječu na status DVO-a i nose određenu odgovornost*, pri čemu se nameće pitanje implicira li se ovim nedostatkom *načela stručnosti* za 6,96 % žena u OSBiH;
8. *Ministarstvo obrane BiH snažno i sveobuhvatno podržava, pristupa ozbiljno, planski i u dugoročnom vremenskom okviru implementaciji rodne ravnopravnosti (...)*, međutim u Sektoru za upravljanje personalom MOBiH odnosno u Odsjeku za upravljanjem vojnim personalom ni na jednu od sedam pozicija nije postavljena žena DVO.

Vojni povjerenik očekuje da će Ministarstvo obrane BiH svu iskazanu posvećenost implementaciji rodne ravnopravnosti te aktivnosti poduzete u tom smjeru imati priliku iskazati u povoljnijim statističkim pokazateljama u idućem razdoblju, što će svakako biti predmet praćenja Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH.

6. Ostale pritužbe

Među ostalim pritužbama koje su bile predmetom istraga vojnog povjerenika izdvajaju se pritužbe u vezi s upućivanjem na stručna usavršavanja i tečajeve u sklopu Oružanih snaga BiH, promaknućem u više činove, natjecajnim procedurama, stegovnim postupkom te problemi u vezi s grijanjem u vojarnama.

- I. Vojni povjerenik izdvaja primjedbu na usporen proces okončanja stegovnih postupaka pokrenutih protiv DVO-a, pa je tako u predmetu N. N. upućeno više požurnica nadležnima u vezi s okončanjem stegovnog postupka.

Naime, s obzirom na kronologiju postupanja u ovome predmetu, i to:

- 23. 11. 2020. Institucija ombudsmana BiH dostavila pritužbu DVO-a N. N. na nadležno postupanje,
- vojni povjerenik je 4. 12. 2020. zatražio od zapovjedništva 6. pješačke brigade da po okončanju stegovnog postupka dostavi cjelokupan spis,
- Zajednički stožer OSBiH je, aktom broj: 16-12-34-5-215-55/20 od 5. 1. 2021. dostavio traženu dokumentaciju,
- vojni povjerenik je 14. 6. 2021. zatražio od zapovjedništva 6. pješačke brigade informaciju o realizaciji Rješenja Drugostupanjskog vojno-stegovnog vijeća, broj: 10-34-5-1943-1-3/20 od 31. 8. 2020.,
- Zajednički stožer OSBiH je, aktom broj: 16-12-34-5-410-32/20 od 8. 7. 2021., dostavio informaciju da stegovni postupak protiv imenovanog još nije okončan,
- vojni povjerenik je ponovno 10. 11. 2021. uputio zahtjev 6. pješačkoj brigadi za dostavu informacije o ishodu stegovnog postupka,

- Zajednički stožer OSBiH je, aktom broj: 16-12-37-747-4/21 od 8. 12. 2021., dostavio informaciju da je ponovljeni stegovni postupak u tijeku,

te cijeneći protok vremena od trenutka pokretanja stegovnog postupka, očito je da on nije okončan u razumnom roku, na što je ukazano nadležnima.

- II. U 2021. godini posebno se mogu izdvojiti i pritužbe koje su se odnosile na natječajnu proceduru za prijem u početni čin časnika, na temelju kojih su **poduzete preventivne mjere u pogledu praćenja svih faza natječajne procedure, a što je u konačnici rezultiralo smanjenim brojem pritužbi po okončanju natječaja.**

Naime, u pritužbama su bili sadržani navodi o mogućim propustima u provođenju natječaja za prijem časnika u Oružane snage BiH koji su tekli u trenutku podnošenja pritužbe, a koja se odnosila na navodno neopravdano i nezakonito favoriziranje dvije osobe. Iako su bile preuranjene, vojni povjerenik je, cijeneći težinu iznesenih navoda u prijavi, hitno uputio zahtjev Generalnom inspektoratu MOBiH za preventivno djelovanje povodom dostavljene prijave.

U zahtjevu vojnog povjerenika od 20. 10. 2021. navedeno je:

S obzirom na to da se radi o prijavi koja upućuje na moguće propuste i pogodavanja za određene imenovane osobe, na štetu drugih sudionika u natječajnoj proceduri, parlamentarni vojni povjerenik BiH traži da Generalni inspektorat BiH obavi nadzor nad provođenjem natječajne procedure te time preventivno spriječi eventualne zloporabe koje su naznačene u prijavi.

U podnesenoj prijavi posebno su navedene dvije osobe i to: J. S. i M. A., za koje se navodno unaprijed znalo da će biti primljene u početnom činu časnika, neovisno o njihovom uspjehu tijekom provođenja natječajne procedure.

Generalni inspektorat postupio je prema zahtjevu vojnog povjerenika i dostavio Izvješće broj: IGAR 05-03-32-1-299-38/21 od 14. 12. 2021., u kojem je navedeno da su formirani timovi inspektora iz sastava GI MOBiH i OSBiH, a koji su bili nazočni I. i II. fazi testiranja kandidata u cilju utvrđivanja osnovanosti navoda iz predmetne prijave. Inspektori su, po okončanju natječajne procedure, iznijeli svoja zapažanja u Izvješću GI MOBiH.

Nakon analize svih podataka prikupljenih tijekom istrage, vojni povjerenik konstatira da je anonimna prijava neosnovana te da navedeni kandidati iz prijave nisu primljeni po okončanju natječajne procedure. Naime, kandidat M. A., iako je bio najbolje rangirani kandidat po osvojenim bodovima u I. fazi, a što je na razini uspjeha u prethodnim godinama testiranja, nije prošao u III. fazu testiranja, dok kandidat J. S. uopće nije pristupio testiranju.

Ako se zanemare sitni propusti i zapažanja inspektora, sadržani u preporukama upućenim Ministarstvu obrane BiH u cilju unaprjeđenja transparentnosti prijemnog postupka, zaključak je da nije došlo do narušavanja vjerodostojnosti postupka odabira kandidata po natječaju za prijem časnika, te da su članovi Povjerenstva za prijem kandidata u OSBiH, brojači-ocjenjivači, vojna policija i instruktori engleskog jezika u prvoj i drugoj fazi testiranja vrlo profesionalno obavljali povjerene dužnosti.

III. Na kraju, u ovome dijelu navest ćemo i pritužbe koje su se odnosile na probleme u vezi s grijanjem u vojarnama Oružanih snaga BiH.

Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH obratile su se djelatne vojne osobe u vezi s navodnim problemima s grijanjem u vojarnama "Kozara" u Banjoj Luci i "Rajlovac" u Sarajevu.

Vojni povjerenik je 16. 12. 2021. zatražio od Ministarstva obrane BiH očitovanje o sljedećim navodima:

1. za lokaciju vojarnu "Kozara" u Banjoj Luci
  - na lokaciji nije nabavljen mazut,
  - nije obavljen servis kotlova,
  - za potrebe grijanja koriste se prijenosne grijalice, koje djelatne vojne osobe donose iz vlastitih kućanstava,
  - zbog otežanih uvjeta rada skraćeno je radno vrijeme djelatnim vojnim osobama za dva sata,
  - isti problem s grijanjem zabilježen je i prošle godine, ali po tom pitanju nije ništa poduzeto kako bi se stvorili normalni uvjeti za rad za vrijeme zimske sezone;

2. za lokaciju vojarnu "Rajlovac" u Sarajevu
  - u zapovjedništvu brigade ima grijanja, dok ostala zapovjedništva i jedinice ovaj problem nastoje premostiti na razna načine (grijalice, peći i čvrsto gorivo),
  - planira se skraćivanje radnog vremena, pogotovu stoga što se očekuje hladno vrijeme, a rješenja se ne naziru.

Vojni povjerenik zatražio je očitovanje o iznesenim navodima, jesu li oni točni i ukoliko jesu, je li Ministarstvo obrane BiH pripremio plan aktivnosti za prevladanje ovog problema, s obzirom na činjenicu da se iz godine u godinu javljaju isti ili slični problemi s grijanjem.

Također je zatražena i informacija o tome jesu li problemi s grijanjem zabilježeni samo na navedenim lokacijama, te kakvo je stanje s grijanjem na ostalim lokacijama u kojima borave i rade djelatne vojne osobe Oružanih snaga BiH.

Odgovor na upit dostavio je Sektor za nabave i logistiku, broj: 11-03-12-2806-3/21 od 23. 12. 2021., u kojem su dane sljedeće informacije:

- Sektor je 22. 1. 2021. pokrenuo ugovaranje nabave mazuta i loživog ulja u postupku okvirnog sporazuma na razdoblje od tri godine, ali je zbog većeg broja žalbi sudionika u postupku javnih nabava došlo do znatnog kašnjenja u procesu ugovaranja;
- okvirni sporazumi su potpisani te se u idućim godinama očekuje nesmetana opskrba;
- u vezi s nabavom plina za lokacije vojarni u Banjoj Luci i Sarajevu, okvirni sporazum je ranije zaključen i opskrba je kontinuirana, ali se zbog promjenjivosti cijene energenata svaka nabava posebno ugovora, što može trajati minimalno jedan mjesec;
- lokacije nemaju dovoljne kapacitete za skladištenje energenata, a pritom neredovno iskazuju zahtjeve za nabavu energenata;
- ulje za loženje u 2020. primljeno je poslije 7. 12. 2020., a mazut poslije 2. 11. 2020., pa su lokacije do sada trebale imati dovoljno energenata za grijanje. Sektor je postavio pitanje na koji je način programski menadžer planirao nabavu/sredstva ili na koji su način energenti korišteni;

- remont kotlova nije završen, plan aktivnosti i plan financiranih zadataka za ovu namjenu planira vojna obrana (programski menadžer – načelnik ZŠ OSBiH). Ne planiraju se sredstava za ove namjene u dovoljnim količinama niti se planiraju sredstva za redovno održavanje kotlovnica;
- za uspostavu normalnog sustava grijanja na lokacijama Oružanih snaga BiH potrebna su značajna financijska sredstva.

U vezi s izloženim odgovorom Sektora za nabavu i logistiku Ministarstva obrane BiH, a kako je u navedenom odgovoru na više mjesta za nastale probleme s grijanjem upućeno na "programskog menadžera – načelnika ZS-a OSBiH", vojni povjerenik je 28. 12. 2021. zatražio očitovanje načelnika Zajedničkog stožera OSBiH.

Zajednički stožer OSBiH dostavio je očitovanje, broj: 16-09-03-28-237-5/22, u kome je istaknuto da je na lokaciji vojarnе "Kozara" Banja Luka u razdoblju od 17. do 20.12.2021. izvršen prijem mazuta u količini od 140 tona, a kašnjenje u isporuci je bilo uslovljeno realizacijom ugovora o javnim nabavama, na što Zajednički stožer nije imao uticaja. Servis kotlova za ovu lokaciju izvršen je u periodu od 13. do 20.12.2021, dok je grijanje u objektima unutar lokacije putem kotlova na plin upostavljeno 15.10.2021., ali u skraćenom režimu zbog nedostatka plina. U cilju zaštite zdravlja ljudi na lokaciji, u dijelu objekata koji nisu imali adekvatno zagrijavanje, primjenjen je režim skraćivanja radnog vremena u skladu s vremenskim uslovima, te preporukama stručnog medicinskog tima.

Na lokaciji vojarnе "Rajlovac" u Sarajevu, 27 objekata se zagrijava na lož ulje koje ja za ovu grejnu sezonu isporučeno 21.12.2021., a kašnjenje je uslovljeno realizacijom ugovora o javnim nabavama na što Zajednički stožer nije imao uticaja.

Zajednički stožer je, a na temelju iskazanih potreba zapovjedništava, blagovremeno trebovao potrebne količine energenata, a u osmom mjesecu utvrdio pregled potreba za remontom termo-energetskih postrojenja, do kojih je došlo tek drugom polovicom prosinca 2021. godine. Razlog za kašnjenje je uvjetovano finansijskim sredstvima, te činjenicom da nije usvojen Budžet za finansiranje institucija Bosne i Hercegovine za 2021. godinu.

Zaključno s drugom polovinom prosinca, osim lokacije vojarnе "Adil Bešić" u Bihaću, na kojoj je sistemu grijanja istekao eksploatacioni vijek, te će se morati vršiti zamjena, nema niti jedne lokacije u OS BiH da termo-energetsko postrojenje nije u funkciji.

Na temelju svih prikupljenih podataka, konstatiramo da je Ministarstvo obrane BiH uspjelo do kraja 2021. riješiti pitanje grijanja na svim lokacijama Oružanih snaga BiH, kratkoročno, alternativnim modelima grijanja, te očekujemo da će ovaj problem u budućnosti biti rješavan prije početka grijne sezone i zimskih temperatura.

Odjeljak B. Pružanje pravne pomoći

Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH je u izvještajnom razdoblju zaprimio 30 zahtjeva za pružanje pravne pomoći, u situacijama kada djelatne vojne osobe nisu željele podnijeti pritužbu, već su samo tražile tumačenje određenog propisa, pravni savjet ili stručnu pomoć pri rješavanju određenih statusnih pitanja.

U izvještajnom razdoblju najveći broj slučajeva pravne pomoći zabilježen je u sljedećim područjima:

- ostvarivanje prava na novčanu naknadu ili nagradu
- nepravilnosti u postupku ocjenjivanja
- mogućnosti produljenja djelatne vojne službe nakon stjecanja uvjeta za umirovljenje
- primjena epidemiloških mjera na lokacijama
- stegovni postupak
- ostvarivanje prava iz radnih odnosa
- pravna pomoć prilikom prijema u Oružane snage BiH ili napredovanja u službi
- premještaj/prekomanda djelatne vojne osobe
- pitanja iz domene primjene Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom u MO i OSBiH
- tumačenje pravnih propisa.

Na sve zahtjeve za pravnom pomoći Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH odgovorio je pravovremeno i pružio potrebnu pravnu i stručnu pomoć.

Odjeljak C. Najavljeni i nenajavljeni posjeti jedinicama i zapovjedništvima Oružanih snaga BiH

U skladu s člankom 4. točka f) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09), vojni povjerenik ovlašten je u bilo kojem trenutku, najavljeno ili nenajavljeno, posjetiti jedinice i zapovjedništva Oružanih snaga BiH i organizacijske jedinice Ministarstva obrane BiH. Vojni povjerenik nastoji u razgovoru s djelatnim vojnim osobama, kao i obilaskom lokacija i prostora u kojima borave ili ih koriste za potrebe službe, procijeniti stanje ljudskih prava i sloboda i na osnovi toga utvrdi smjerove svoga djelovanja.

U 2021. godini vojni povjerenik obavio je 12 najavljenih i nenajavljenih posjeta vojarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, a pregled pojedinih posjeta, kao i teškoće s kojima se suočavaju DVO-i, navodimo u nastavku.

1. Najavljeni posjet zapovjedništvu 5. pješačke brigade Oružanih snaga BiH u Tuzli

Vojni povjerenik je 17. 6. 2021., zajedno s generalnim inspektorom Ministarstva obrane BiH i inspektorom Operativnog zapovjedništva, boravio u najavljenom posjetu 5. pješačkoj brigadi i Oklopnoj bojni Operativnog zapovjedništva Oružanih snaga BiH, smještenim u vojarni „Dubrave“ u Tuzli.

Pregled stanja u 5. pješačkoj brigadi Operativnog zapovjedništva OSBiH

Cilj posjeta 5. pješačkoj brigadi bio je razgovor vojnog povjerenika s rukovodstvom Brigade, posebno s aspekta zaštite života i zdravlja djelatnih vojnih osoba u vrijeme pandemije, kao i obilazak lokacije, a sve u cilju sagledavanja stanja ljudskih prava te uvjeta života i rada u ovoj brigadi.

Prilikom dolaska na lokaciju, vojni povjerenik susreo se sa zapovjednikom Brigade i njegovim suradnicima, koji su u kraćem uvodu upoznali vojnog povjerenika i generalnog inspektora Ministarstva obrane BiH s aktivnostima Brigade koje su realizirane i planirane do kraja tekuće godine.

Posebna područja o kojima je raspravljano tijekom sastanka i obilaska lokacije, a na osnovi interesa vojnog povjerenika i generalnog inspektora, su:

- zdravstveno stanje djelatnih vojnih osoba u jedinici u uvjetima pandemije Covida-19,
- personalna popunjenost brigade i jedinica u njezinom sastavu,
- stanje materijalno-tehničkih sredstava i materijalnih sredstava,
- stanje motornih vozila te infrastrukturu teškoće na lokaciji.

Nakon razgovora s rukovodstvom Brigade i predstavnicima drugih jedinica na lokaciji, vojni povjerenik je s generalnim inspektorom i inspektorom Operativnog zapovjedništva obišao

stražarsku službu i druge prostore koje koriste djelatne vojne osobe, što uključuje kuhinju, blagovaonicu, kotlovnicu i krug vojarne. Tom prilikom obavljen je razgovor s vojnicima, dočasnici, časnicima i civilnim osobama razmještenim na lokaciji vojarne.

Na osnovi uvida i prikupljenih informacija, vojni povjerenik konstatira da je ukupna aktivnost Brigade, Oklopne bojne i drugih jedinica na lokaciji vojarne "Dubrave" iznimno kvalitetna i zaslužuje najviše ocjene. Za svaku pohvalu su poduzete aktivnosti, kako po pitanju mjera u cilju zaštite zdravlja i života ljudi na lokaciji tako i u pogledu profesionalizma i operativnosti jedinica.

Personalna popunjenost Brigade iznosi 88 %, što je za njezine aktivnosti zadovoljavajuće, a posebno je važno naglasiti zastupljenost žena, kojih je 132 u ovoj brigadi.

Glede teškoća u Brigadi i na lokaciji, i dalje je aktualan problem opskrbe pitkom vodom. Među problemima se još mogu zabilježiti i:

- potreba poboljšanja uvjeta života i rada u radnim prostorima na lokaciji, kao i pitanje ukupne infrastrukture vojarne "Dubrave",
- nedostatak ugovora za nabavu rezervnih dijelova IX (motorna vozila iz teretnog programa u prosjeku su stara četrdeset godina),
- nedostatak ugovora za remont MB 120 mm i raketnih sustava,
- nedostatak ugovora za tehnički pregled motornih vozila na regionalnom principu,
- zagrijavanje lokacije.

Pregled stanja u Oklopnoj bojni Brigade taktičke potpore Oružanih snaga BiH

U sklopu posjeta lokaciji vojarne "Dubrave", organiziran je i poseban radni sastanak s pripadnicima Oklopne bojne Brigade taktičke potpore OSBiH i zapovjednikom sa suradnicima.

Na sastanku su vojni povjerenik i generalni inspektor upoznati sa strukturom, zadacima, stanjem popunjenosti, spremnošću pripadnika Bojne, operativnošću borbenih i motornih vozila, trenutačnim aktivnostima i onim planiranim u 2021. godini, te s teškoćama s kojima se Bojna susreće.

Osim temeljne zadaće, Bojna je spremna za pružanje pomoći civilnim strukturama u slučaju prirodnih nepogoda i nesreća te za sudjelovanje u mirovnim misijama.

Odobrena personalna popunjenost Oklopne bojne je 75 vojnih osoba, a ukupan postotak stvarne popunjenosti je 92 %, što omogućava uspješnu realizaciju postavljenih zadataka.

Međutim, nezadovoljavajuća je operativnost borbenih i motornih vozila i kreće se u rasponu od 11 % za teretna vozila, 50 % putnička, 65 % OT M113A2 i 13 % tenk M60A3.

Sve planirane aktivnosti Oklopna bojna do sada je uspješno realizirala, a među glavnim problemima s kojima se susreće su:

- fizička udaljenost kapaciteta za održavanje linija III. i IV. od mjesta razmještaja jedinice (Butile i Hadžići),
- nedostatak praonice za teretna i borbena vozila te hidrantske mreže u parku borbenih vozila.

Na kraju vojni povjerenik može konstatirati da su uvjeti života i rada jedinica na lokaciji vojarne "Dubrave" istovjetni uvjetima života i rada u drugim jedinicama Oružanih snaga BiH. Teškoće s kojima se susreću zapovjednici Brigade i zapovjednici Bojne, njihovi suradnici i drugi DVO-i na ovoj lokaciji su sustavne prirode i kao takve nisu rješive na razini Brigade i Bojne. Odgovornost i profesionalan odnos prema poslovima i zadacima, kao i međusobna suradnja zapovjednika i nadređenih, na najvišoj su razini.

Vojni povjerenik smatra da je ovim jedinicama nužno osigurati sva potrebna sredstva i opremu za rad, te pronaći način za pojednostavljenje postupka nabave potrebnih materijalnih i tehničkih sredstava, s ciljem kvalitetnijeg i nesmetanog obavljanja poslova i zadataka.

2. Najavljeni posjet Zapovjedništvu logistike Oružanih snaga BiH u Doboju

Vojni povjerenik je 30. 6. 2021., zajedno s generalnim inspektorom Ministarstva obrane BiH, boravio u najavljenom posjetu Zapovjedništvu logistike Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga BiH u vojarni "Vojvoda Radomir Putnik" u Doboju. Također je organiziran posjet jedinici koja obavlja stražarsko osiguranje lokacije iz sastava Topničke bojne 6. pješачke brigade te Centru za nadzor kretanja i logističke elemente na lokaciji.

Pregled stanja u Zapovjedništvu logistike

Cilj posjeta Zapovjedništvu logistike Zapovjedništva za potporu Oružanih snaga BiH je razgovor vojnog povjerenika s rukovodstvom Zapovjedništva, posebno s aspekta zaštite života i zdravlja djelatnih vojnih osoba u vrijeme pandemije, kao i obilazak lokacije, a sve u cilju sagledavanja stanja ljudskih prava te uvjeta života i rada na lokaciji vojarne "Vojvoda Radomir Putnik".

Prilikom dolaska na lokaciju, vojni povjerenik susreo se s načelnikom stožera i njegovim suradnicima, koji su u kraćem uvodu upoznali vojnog povjerenika i generalnog inspektora Ministarstva obrane BiH sa zdravstvenim stanjem djelatnih vojnih osoba na lokaciji, stanjem ljudstva i popopunjenosti ustrojstvenih mjesta, obukama, operacijama s MiMES-om te opskrbom i održavanjem.

Posebna područja o kojima je raspravljano tijekom sastanka i obilaska lokacije, a na osnovi interesa vojnog povjerenika i generalnog inspektora, su:

1. zdravstveno stanje djelatnih vojnih osoba u jedinici u uvjetima pandemije Covida-19
2. personalna popunjenost Zapovjedništva

3. realizacija plana javnih nabava
4. stanje materijalno-tehničkih sredstava i materijalnih sredstava
5. transportna podrška
6. održavanje infrastrukture i objekata na lokacijama Oružanih snaga BiH.

Na osnovi kraćeg informativnog uvoda, obilaska lokacije, razgovora s predstavnicima Zapovjedništva i predstavnicima podređenih jedinica te razgovora s djelatnim vojnim osobama angažiranim na ovoj lokaciji, vojni povjerenik konstatira sljedeće:

1. za vrijeme pandemije Covida-19 na lokaciji je ukupno zaraženo 264, a izliječeno 263 vojne osobe, dok je jedna vojna osoba, na žalost, preminula. Zaključno s danom 30. 6. 2021., na lokaciji nema zaraženih niti je itko u samoizolaciji. Preventivne epidemioške mjere koje se provode na lokaciji polučile su rezultat, ali se mora naglasiti da trenutačno nedostaju zaštitna sredstva, što može ugroziti povoljnu epidemiološku situaciju na lokaciji;
2. personalna popunjenost zapovjedništva iznosi 87,8 %. Upraznjeno je 36 ustrojstvenih mjesta za časnike, 50 za dočasnike, 83 za vojnike i 70 za civilne osobe. U Zapovjedništvu logistike je 57 djelatnih vojnih osoba postavljeno na ustrojstveno mjesto nižeg čina, a rad jedinice posebno otežava činjenica da su 74 vojne osobe privremeno upućene u druge jedinice.

Zabrinjavajuće je što popuna jedinice ne prati prekid vojne službe, a što će posebno doći do izražaja s krajem 2021. godine kada uvjete za umirovljenje stječe 30 časnika i 91 dočasnik. Istodobno, zabrinjavajući je i stupanj nepopunjenosti ključnih ustrojstvenih mjesta, kao što su rukovatelji, dočasnici za opskrbu klasa, liječnici u sanitetskoj satniji, ustrojstvena mjesta za održavanje, logistiku i logističke operacije.

Ovo je pitanje čijem rješavanju Ministarstvo obrane BiH mora prioritetno pristupiti, jer se u protivnome u znatnoj mjeri može ugroziti normalno funkcioniranje Zapovjedništva, a samim time i redovita opskrba jedinica i lokacija Oružanih snaga BiH.

S druge strane, posebno je afirmativan broj žena razmještenih u ovome zapovjedništvu, njih 159, što izraženo u postotcima iznosi 9,21 %;

3. sigurnosno stanje na lokaciji je zadovoljavajuće, kako s aspekta sigurnosti djelatnih vojnih osoba tako i s aspekta objekata i materijalno-tehničkih sredstava. Međutim, zabrinjava nizak stupanj morala među vojnicima koji obavljaju fizičko osiguranje lokacije, što zbog niskih primanja i izostanka bilo kakvih novčanih stimulacija, što zbog loših uvjeta smještaja i slabe ishrane na većini lokacija;
4. od ukupnoga iznosa planiranih javnih nabava za 2021. godinu, zaključno s 30. 6. 2021., realizirano je samo 12,85 % (od planiranih 20.807.849,86 KM realizirano je ili je realizacija u tijeku 2.674.361,25 KM), što dovodi do zaključka da postupak javnih nabava nije poboljšán te da Ministarstvo obrane BiH do danas nije ostvarilo značajan

napredak u ovom ključnom području za normalan rad i funkcioniranje Oružanih snaga BiH.

Posljedice ovako neprihvatljivog stupnja realizacije javnih nabava za prvih šest mjeseci 2021. godine ogledaju se u problemima s opskrbom klasom I-IX, pri čemu nedostaju ugovori za nabavu pilećeg mesa, junećeg i svinjskog gulaša, jestivog ulja, govedeg gulaša te drugih osnovnih namirnica za organiziranje ishrane u Oružanim snagama BiH. Ovakvo stanje itekako opravdava ranije spomenuto nezadovoljstvo djelatnih vojnih osoba. **U postupku hitnih nabava realizirano je ukupno 59.530.87 KM, a poseban problem predstavlja sporost u izdavanju narudžbenica prema upućenim zahtjevima;**

5. za vrijeme posjeta utvrđeno je da nedostaju dijelovi terenske uniforme ili su brojevi neodgovarajući, u što spadaju košulje, hlače, jakne, kape itd., a što je također dugogodišnji problem. Također, nedostaju i dovoljne količine materijalnih sredstava klase IV. potrebnih za tekuća i preventivna održavanja objekata i lokacija, u skladu s obveznim epidemiološkim mjerama na lokacijama;
6. teškoće su primjetne i u operacijama logističke potpore jedinicama u privremenom sastavu za operacije sudjelovanja u mirovnim misijama,
7. kao i teškoće i s MiMES-om, pri čemu se još čeka na rješavanje 412 tona sredstava za demilitarizaciju i na rješavanje sudskih presuda. **Dugogodišnji problem je i rješavanje 156 tona rashodovanog benzina, naslijeđenog od bivše Vojske Federacije BiH, te 50 tona rabljenog ulja i maziva.**

Nakon obilaska lokacije i razgovora s djelatnim vojnim osobama, vojni povjerenik i generalni inspektor izrazili su zadovoljstvo profesionalnim odnosom, radom, zalaganjem i ostvarenim rezultatima pripadnika ove jedinice Oružanih snaga BiH, unatoč brojnim teškoćama i izazovima s kojima se svakodnevno susreću.

Vojni povjerenik očekuje da će Ministarstvo obrane BiH svojim radom i rješavanjem navedenih problema i teškoća, studioznim pristupom u realizaciji planiranih javnih nabava, dati puni doprinos radu i izvršenju zadaće Zapovjedništva logistike koja je, s aspekta zaštite prava i sloboda vojnih osoba, jedna od osnovnih karika u sustavu obrane Bosne i Hercegovine.

Na kraju vojni povjerenik može konstatirati da su uvjeti života i rada jedinica na lokaciji vojarne "Vojvoda Radomir Putnik" istovjetni uvjetima života i rada u drugim jedinicama Oružanih snaga BiH. Teškoće s kojima se susreće Zapovjedništvo logistike i druge jedinice na lokaciji su sustavne prirode i kao takve nisu rješive na razini Zapovjedništva.

Vojni povjerenik smatra nužnim osigurati Zapovjedništvu logistike i drugim jedinicama na lokaciji sva potrebna sredstva i opremu za rad, te pronaći način za pojednostavljivanje postupaka nabave potrebnih materijalnih i tehničkih sredstava s ciljem kvalitetnijeg i nesmetanog obavljanja poslova i zadataka.

Unutar ovog poglavlja vojni povjerenik izdvaja i nazočenje svečanom otvaranju vojne ambulante, upriličenom 28. 5. 2021. na lokaciji 4. pješачke brigade Oružanih snaga BiH u vojarni „Božan Šimović“ u Čapljini.

Ovo je četvrta ambulanta na lokaciji Oružanih snaga BiH otvorena s ciljem razvoja sanitetske službe i unaprjeđenja zdravstvene zaštite pripadnika Oružanih snaga BiH.

Projekt opremanja vojnih ambulanti realiziran je suradnjom Ministarstva obrane BiH s Veleposlanstvom Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske i Stožerom NATO-a u Sarajevu.

POGLAVLJE III.

13. MEĐUNARODNA KONFERENCIJA OMBUDSMANA ZA ORUŽANE SNAGE

Vojni povjerenik, sa suradnicima, sudjelovao je na daljinu u radu 13. međunarodne konferencije ombudsmana za oružane snage (ICOAF).

Međunarodnu konferenciju, čiji su organizatori Ženevski centar za demokratski nadzor oružanih snaga (DCAF) i Generalni inspektorat obrane Australije, otvorili su direktor DCAF-a, veleposlanik Thomas Guerber, i zapovjednik Oružanih snaga Australije, general Angus Campbell.

Kao i proteklih godina, konferencija je okupila predstavnike institucija ombudsmana za oružane snage iz gotovo 50 zemalja. Ovom konferencijom ICOAF je uspio dodatno ojačati svoju funkciju platforme za promicanje demokratskog nadzora nad oružanim snagama i sprječavanje lošeg upravljanja i kršenja ljudskih prava.

Brojne rasprave vodene na 13. ICOAF-a ukazale su na činjenicu da su se za vrijeme pandemije promijenile okolnosti života i rada pripadnika oružanih snaga diljem svijeta. Sudionici konferencije ukazali su na različite situacije i izazove s kojima su se suočavale vojne organizacije i ombudsmani. Posebnu dilemu izazvalo je pitanje cijepljenja, pri čemu je u većini zemalja prevladao stav da je zaštita zdravlja pripadnika oružanih snaga prioritet, te da provođenjem kampanje o prednostima cijepljenja treba učiniti sve kako bi se vojnicima omogućilo da sigurno izvršavaju svoje zadaće i u zemlji i u međunarodnim mirovnim operacijama.

Na kraju konferencije usvojena je i Izjava, a u sklopu nje i sljedeći zaključci:

- ICOAF je platforma za razmjenu informacija, dobrih praksi i iskustava između ICOAF-ovih partnerskih institucija. Prepoznajući da ICOAF raste – i da je na 13. ICOAF-u bilo više od 120 sudionika, koji su predstavljali gotovo 40 institucija ombudsmana i koji dolaze iz 30 zemalja, doista dokaz toga – poziva DCAF da istraži buduće puteve za učinkovito jačanje suradnje.
- Sudionici pozivaju DCAF da nastavi ulagati napore u pružanje podrške pojedinačnim institucijama sudionicama, posebno vježbama izgradnje kapaciteta i prilagođenim proizvodima znanja.
- Sudionici pozdravljaju Rezoluciju o pojačanom međunarodnom partnerstvu institucija ombudsmana za oružane snage i prateći Akcijski plan njezine primjene za 2022. godinu

kao obećavajuću inicijativu za jačanje suradnje institucija ombudsmana na međunarodnom planu. Sudionici traže od DCAF-a da nastavi istraživati kako se može dodatno unaprijediti međunarodna razmjena informacija i iskustava institucija ombudsmana, uz istovremeno poštivanje posebnosti nacionalnih pravnih i institucionalnih okvira institucija ombudsmana.

- ICOAF nastavlja biti korisna platforma za unaprjeđenje dijaloga između institucija ombudsmana te jačanje njihove suradnje i mreža. Na budućim konferencijama nastavit će se proširivati i produbljivati ova suradnja.
- ICOAF ostaje otvoren za mjerodavne institucije iz zemalja koje nisu sudjelovale na prethodnim konferencijama.
- 14. ICOAF bit će održan u Oslu (Norveška) u listopadu 2022. godine.

POGLAVLJE IV.

OSTALE AKTIVNOSTI KOJE JE VOJNI POVJERENIK REALIZIRAO U 2021. GODINI

S ciljem potpunog informiranja o aktivnostima Ureda u 2021. godini, navodimo podatke o sastancima vojnog povjerenika, posjetima vojarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH te ostale aktivnosti koje su poduzimane s ciljem obavljanja parlamentarnog nadzora nad radom, s jedne strane, a ujedno primjene zakonskih ovlasti, s druge strane.

Dakle, osim rada povodom pritužbi, što je primarni zadatak vojnog povjerenika, u 2021. godini realiziran je niz drugih aktivnosti, čiji pregled dajemo kronološki u nastavku.

Siječanj 2021.

- 4. 1. 2021. sastanak s generalnim inspektorom Ministarstva obrane BiH, brigadnim generalom Mirsadom Ahmićem;
- 8. 1. 2021. oproštajni posjet zapovjednika EUFOR-a u BiH, general-bojnika Reinharda Trischaka;
- 11. 1. 2021. nazočenje božićnom prijemu u Ministarstvu obrane BiH;

Veljača 2021.

- 1. 2. 2021. nastupni posjet zapovjednika EUFOR-a u BiH, general-bojnika Alexandra Platzera;
- 2. 2. 2021. sastanak s predstavnicima Centra za sigurnosne studije BiH;
- 17. 2. 2021. radni posjet, s članovima Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH, Ministarstvu obrane BiH i Zajedničkom stožeru OSBiH;
- 24. 2. 2021. sudjelovanje na radionici tima Ministarstva obrane BiH i IT stručnjaka za izradu sustavnih dokumenata i softvera;

Ožujak 2021.

- 4. 3. 2021. sudjelovanje na godišnjoj analizi iz područja upravljanja osobljem Ministarstva obrane BiH;

- 12. 3. 2021. nazočenje primopredaji dužnosti zapovjednika 3. pješačke (Republika Srpska) pukovnije;

Svibanj 2021.

- 28. 5. 2021. nazočenje otvaranju vojne ambulante u vojarni „Božan Šimović“, Čapljina;

Lipanj 2021.

- 10. 6. 2021. sudjelovanje na radionici Ministarstva obrane BiH i Generalnog inspektorata u Konjicu;
- 17. 6. 2021. posjet 5. pješačkoj brigadi i drugim jedinicama Oružanih snaga BiH u Tuzli;
- 28. 6. 2021. nazočenje obilježavanju krsne slave u manastiru Sase u Srebrenici, u organizaciji 3. pješačke (Republika Srpska) pukovnije OSBiH;
- 30. 6. 2021. posjet Zapovjedništvu logistike i drugim jedinicama Oružanih snaga BiH u Doboju;

Rujan 2021.

- 23. 9. 2021. sudjelovanje na 15. godišnjoj konferenciji Generalnog inspektorata MOBiH i inspektora u zapovjedništvima i jedinicama OSBiH;

Listopad 2021.

- 1. 10. 2021. sudjelovanje na vojnoj vježbi EUFOR-a "Brzi odgovor" u Sarajevu;
- 18.-22. 10. 2021. sudjelovanje na 13. međunarodnoj konferenciji ombudsmana za ljudska prava u oružanim snagama;
- 29. 10. 2021. nazočenje sastanku s predsjedateljem Vojnog odbora Europske unije (EU), generalom Claudiom Grazianom, koji je održan u Parlamentarnoj skupštini BiH, u organizaciji Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH;

Prosinac 2021.

- 1. 12. 2021. nazočenje svečanosti obilježavanja 16. godišnjice OSBiH, koja je održana u Domu Oružanih snaga BiH u Sarajevu;
- 7. 12. 2021. nazočenje ceremoniji primopredaje dužnosti zapovjednika Stožera NATO-a u Sarajevu;
- 8. 12. 2021. sudjelovanje na 13. strateškom političko-vojnom seminaru o temi: "Kibernetička sigurnost i krizni menadžment", Sarajevo;

- 9. 12. 2021. nazočenje sastanku sa zamjenikom pomoćnika glavnog tajnika NATO-a za politička pitanja i sigurnosnu politiku Javierom Colominom, koji je održan u Parlamenarnoj skupštini BiH, u organizaciji Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH;
- 10. 12. 2021. nazočenje ceremoniji službene primopredaje četiri američka helikoptera opće namjene *Bell Huey II*, održanoj u vojarni Oružanih snaga BiH "Rajlovac" u Sarajevu;
- 21. 12. 2021. radni sastanak s generalnim inspektorom Generalnog inspektorata Ministarstva obrane BiH, generalom Mirsadom Ahmićem.

